

Sekstimersdagen – realistisk, men omstridt

Steinar Holden skriver i Klassekampen 11. og 25. juli om sekstimersdagen, at full lønnskompensasjon er en illusjon for økonomien som helhet, og at kortere arbeidstid vil forsterke utfordringen fra den såkalte eldrebølgen.

Det lyder rart at ”økonomien” skulle sette slike absolutte grenser. Sekstimersdagen ble vurdert som en realistisk arbeidstidsreform av regjeringens økonomiske eksperter på 80-tallet (NOU 1987:9A Arbeidstidsreformer). De mente det ville kreve at en litt større andel jobbet to-skift, og at det ble holdt igjen på lønnsøkningen: ”Under de forutsetninger som er nevnt foran, og med en normal økonomisk vekst i løpet av nærmeste 14-årsperiode, vil innføring av 6-timers normalarbeidsdag ... ikke behøve å bety redusert gjennomsnittlig reallønn pr. årsverk ut fra dagens nivå.” Framtidsplanlegging krever at man legger inn noen forutsetninger, og valget kan diskuteres. Noen vil si at forslaget fra 1987 bare handler om delvis lønnskompensasjon, ettersom det forutsetter svakere lønnsvekst. Poenget mitt er at det må være mulig å ta opp igjen denne diskusjonen fra 80-tallet. Jeg tror ikke at det finnes noen naturgitt ”økonomi” som setter mer absolutte grenser i 2006 enn i 1987. Derimot kan politisk uenighet om fordeling og bruk av samfunnets økonomiske ressurser skape uenighet om reformen. Men da er det i alle fall mulig å diskutere.

Sekstimersdagens konsekvenser for ”eldrebølgen” eller for samfunnets evne til å ta godt hånd om en økende andel eldre, handler om mye mer enn arbeidskraft til eldreomsorgen. I følge SSB mener halvparten av de ansatte over 55 år at kortere arbeidstid vil ha stor betydning for å få folk til å stå til pensjonsalder. Samfunnets innsats gjennom IA-avtalen har som kjent ikke vært vellykket. Sekstimersdagen kan øke Eldres og andres deltakelse i arbeidslivet ved å gjøre det fysisk mulig for flere. I stedet forsøker man med pensjonsreformen å tyne folk til å arbeide ved å kutte pensjonen, men det skaper bare flere fattige eldre, særlig blant kvinnene. Innføring av sekstimersdagen vil påvirke hele samfunnet, akkurat som innføringen av åttetimersdagen gjorde. Den utfordrer både kjønnsroller og relasjoner mellom generasjonene, slik den gjorde der erfaringene er dokumentert, ved Kelloggs fabrikker i Battle Creek i USA (W.Hunnicut: Kelloggs sekstimersdag. Oslo 2005.)

Det har også betydning for ”eldrebølgen” at sekstimersdagen kan redusere den helsemessige slitasjen av arbeid og dobbeltarbeid. Spesielt er kvinner utvilsomt bedre tjent med ekstra timer fri enn med fysisk trening i arbeidstida. Holden har rett i at det finnes andre veier til bedre helse i arbeidslivet, men hans forslag om bedre bemanning og større variasjon i arbeidet for alle, er mye vanskeligere å gjennomføre enn sekstimersdagen. Det vil kreve noe bortimot en sosialistisk revolusjon, i alle fall en betydelig innskrenking av arbeidsgivers styringsrett i forhold til dagens situasjon.

Sekstimersdagen er ikke primært et helsetiltak. Helsegevinstene er sannsynlige bieffekter av reformen, akkurat som ved tidligere arbeidstidsbegrensninger. Holden tar feil når han leser sykefraværsprosenten som et mål for folks helse. Den måler bare produksjonstapet i en bedrift på grunn av ansattes fravær. Det nasjonale nivået gjenspeiler blant annet deltakelsen av eldre og syke i arbeidslivet. Det kan komme til å øke, hvis flere eldre og syke blir lenger i arbeid. Derimot er det sannsynlig at den enkeltes behov for pensjonering fra arbeidslivet melder seg seinere enn i dag.